

Observații pe marginea Catagrafiei din 1838 (Vopseaua Galbenă, București) (II)

GEORGETA FILITTI

Din întreaga populație a Vopselei, categoria ce poate fi scoasă mai bine în evidență, fiind nominalizată explicit și cunoscută și din alte izvoare, este cea a boierilor. Înfățișăm, în continuare, lista acestor boieri, observând, totodată, că înregistrarea lor s-a făcut cu mult mai multă acuratețe decât în cazul celorlalte grupuri sociale. O treime din Vopsea, adică șase mahalale, e complet lipsită de locuitori purtând un titlu de boierie. E vorba de mahalalele *Armeni*, *Olari*, *Popa Petre*, *Silvestru*, *Sf. Ioan*, *Dichiu* și a *Çișmelii*. În mahalalele *Popa Ivașcu* și *Batiștei* sunt câteva nume însemnate; în schimb, în *Oțetari*, *Popa Rusu*, *Precupeții Vechi*, *Ceauș David*, *Precupeții Noi*, *Visarion* e vorba de boierime mărunță, multe văduve, slujbași care se declară boieri. Ceea ce s-ar putea numi spațiu rezidențial îl constituie mahalalele axate pe Podul Mogoșoaiei (*Amzei*, *Popa Cosma*, *Sf. Vasile*). Acolo se regăsesc nume din protipendadă, chiar dacă, datorită vârstei, titularii nu au ranguri înalte. Ultima mahala, *Sf. Voievozi*, cuprinde mai ales boierime mărunță. Am încercat stabilirea filiațiilor cu boierii înregistrați de Catagrafia din 1829; această legătură poate fi stabilită cu certitudine doar pentru 25% din nume. Am reținut în paranteză vârsta cuplurilor spre a evidenția, o dată în plus, marea diferență, aproape generală, ce caracterizează căsătoriile în această vreme. Am adăugat personalul casei și eventualii vecini din aceeași curte, ca o mărturie a climatului în care trăia boierimea română în acest timp. Se constată un raport invers proporțional între treapta boierească și numărul de țigani aflat la dispoziția unei familii.

Iată boierimea existentă în Vopseaua Galbenă, potrivit recensământului din 1838:

Mahalaua Popa Ivașcu

Clucerul *Pană Băbeanu* (50/30), cu fiica *Anica* și nepotul *Iancu*. Personalul casei: două slugi (fecior și ciocoi), un vizitiu și un țigan (cu familiile lor). În 1829 era mare clucer¹. (Nr. 4, 16 persoane).

Medelnicerul *C. Dona* (45/26), cu patru copii. Personalul casei: o slujnică, două doici (una țigancă), un fecior. (Nr. 13, 10 persoane).

¹ I.C. Filitti, *Catagrafie oficială de toți boierii Țării Românești la 1829*, București, 1929.

Paharnicul *Costache Ștefănescu* (60/30), cu trei copii. Personalul casei: un ciocoi, doi vizitii, o jupâneasă, patru țișgânci spălătorese, o slugă, un țișgan, o nemțoaică. În 1829, un paharnic omonim, de 49 de ani, locuia în mahalaua *Crețulescu*, Vopseaua Verde nr. 420. (Nr. 21, 17 persoane).

Serdăreasa *Dudu* (50), văduvă, cu fiica ei *Safta* și *Matei Prejbeanu* (19). Personalul casei: slujnică, fecior, rândaș ungurean și o roabă la bucătărie. La 1829 apar, în mahalaua *Batiștei*, învecinată, dar în Vopseaua Roșie (!) *Petrache Prejbeanu*, serdar de 55 de ani, fiul lui *Apostol* și stolnicul *Scarlat*, dus la Târgoviște. (Nr. 24, 8 persoane).

Pitarul *Matei Giani* (30/25), cu doi copii. Personalul casei: o doică, o bucătăreasă, patru robi (la cuhnie, la bucătărie, doi feciori în casă). (Nr. 25, 10 persoane).

Stolniceasa *Suitana Lehliu* (50), cu trei copii. Personalul casei: patru țișgani (fecior în casă, rândaș, bucătar, slujnică). La 1829, stolnicul *Gheorghe Lehliu* locuia în mahalaua *Popa Dârvași* nr. 701 și era „epistat al molevmii” în județul Ialomița. (Nr. 26, 8 persoane).

Vorniceasa *Lucșița Văcăreasca* (45), văduvă, chiriașă. Personalul casei: slujnică în casă, vătaf de curte grec, slugă în casă, vizitiu, spălătoreasă, fată, bucătar. Ar putea fi văduva lui *Teodorache Văcărescu*, vel vornic al Țării de Jos la 1829. (Nr. 28, 11 persoane).

Serdarul *Costache Florescu* (38/30), cu șapte copii. Personalul casei: o doică și 14 țișgani. (Nr. 32, 24 persoane).

Pitarul *Ioan Bujoiu* (50/35), cu patru copii. Personalul casei: un bucătar, un vizitiu. (Nr. 33, 8 persoane).

Slugerul *Păun* (55/35). Personalul casei: o slugă, o familie de țișgani. (Nr. 70, 8 persoane).

Mahalaua Batiștei

Pitarul *Iorgu Niculescu* (40/25); locuiește împreună cu pităreasa *Elena Stăneasca*, văduvă, cu un copil; personalul gospodăriei: 18 țișgani. (Nr. 165, 22 persoane).

Pităreasa *Zinca Bălcescu* (50), văduvă cu patru copii: Costache (24), Nicolae (15), Barbu (11), Sevastia (19). Personalul casei: cinci slugi, o țigancă, un vizitiu. (Nr. 166, 12 persoane).

Pitarul *Barbu Piersiceanu* (45), holtei, chiriaș. Personalul său: doi feciori greci, un țigan, un vizitiu. (Nr. 169, 6 persoane)².

Uța Butculeasca (60), văduvă cu doi copii. Personalul casei: un francez, Alexandru, doi vizitii, șapte slugi țigani. În aceeași curte, polcovnicul Mihalache, căsătorit, cu copii și slugi. La 1829, un serdar Marin Butculescu locuia în mahalaua Bradu nr.739 și era ispravnic de Olt. (Nr. 170, 23 persoane).

Serdar *Gheorghe Velescu* (32), holtei. Personalul său: un arnăut, trei țigani, un vizitiu. În aceeași curte, pitarul *Vasilache Stăncescu* (45/38), cu șase copii; personalul casei: patru slugi, doi țigani. (Nr. 172, 20 persoane).

Catinca Rusetina (50), văduvă cu trei copii (un băiat porucic de 25 ani). Personalul casei: o țigancă. La 1829, spătarul Alexandru Roset, din Moldova, de 70 de ani, locuia în aceeași Vopsea, mahalaua *Bradului*, nr. 717, în case proprii. (Nr. 175, 5 persoane).

Serdarul *Spirache Fre* (30/28), un copil. Personalul casei: fată în casă, bucătăreasă, rândaș, vizitiu, fecior. (Nr. 192, 9 persoane).

Marica pităreasa (40), văduvă; cu o slujnică. (Nr. 193, două persoane).

Nicolae Perdalos, „boier” judecător (56). În curte cu un cafegi bașa. Personal: o doică, fecior țigan, vizitiu, „nevastă în casă”, doi țigani, două persoane neprecizate. Nu se înțelege exact al cui e personalul. La 1829, în aceeași mahala locuia un omonim de 54 de ani, la nr. 2288, în case proprii, fiind născut la Câmpulung și având moșii în jud. Saac. (Nr. 197, 16 persoane).

Serdar *Petrache* (60), văduv, cu cinci copii. Personal: un vizitiu, doi țigani, un bucătar. (Nr. 201, 12 persoane).

Serdar *Ianache Porumbaru* (60/50). Locuia în curte cu alte șapte persoane neprecizate. (Nr. 283, 9 persoane)³.

---

² Pentru alți membri ai familiei, vezi infra, mahalaua *Sf. Vasile*.

³ Mai locuiau în această mahala *Alecă Slătineanu* (19), ajutor de procuror la Divanul Civil, chiriaș la nr. 248. Cunoscuta familie era atestată la 1829 în aceeași

Mahalaua Oțetari

Costache Cărcinov, „boier” rus (60/30), cu un fiu, „șezător pământean”. Locuia cu o pereche de țigani și trei adolescenți neprecizați. (Nr. 360, 8 persoane).

Pităreasa *Sanda Dragodinoia* (65), văduvă, cu un fiu (30) și un frate (20!). Personalul casei: o slujnică cu mama, vizitiu, bucătar, țigani. (Nr. 368, 16 persoane)⁴.

Mahalaua Popa Rusu

Ilie Crețeanu (75/45), cu o slugă (nr. 429); pitar *Costache*, căpitan de dorobanți la Agie (35/30), cu două slugi (nr. 456); *Andronache Dorobanțu*, „boier” grec (40/30) (nr.458); pitar *Costache Stoenescu*, „boier cinovnic” (33/15), cu mama polcovniceasă. Personalul casei: o slugă bucătăreasă, vizitiu (nr.463); vistierul *Ioan Frangopol*, „boier” chiriaș (55/35), locuind într-o curte cu un profesor, un dascăl de biserică, văduve, un meșter sârb croitor, un popă sârb, alt popă. (Nr. 465, 27 persoane).

Mahalaua Precupeții Noi

Tinca postelniceasa se declară boieroică (40), cu trei copii. Avea în gospodărie 4 cai, 6 boi, 5 vaci, 6 porci, 5 câini, fiind una din cele mai bogate curți ale Vopselei. Avea în serviciu un vizitiu și un muncitor. (Nr. 1124).

Mahalaua Ceauș David

Postelnicul *Nicolae* (30/20), cu un copil. Personal: patru țigani și o slujnică. În curte locuia și un „fost măcelar”. (Nr. 1510, 10 persoane). Postelnicul *Nicolae* (52/20), moșier. (Nr. 1512, 2 persoane). Vistierniceasa *Elena* (50), cu un fiu și 15 persoane care, după vârstă, pot fi copii de cutie. (Nr. 1540, 17 persoane). Aici apar însă și două persoane proeminente: polcovnicul *Ion Odobescu* (40), fără nevastă, și *Pană Băbeanu* (40), boier judecător, care apare deopotrivă și în mahalaua *Popa Ivașcu* (nr. 1519). Cei doi aveau proprietăți în două mahalale învecinate, pe locurile aproximative ale străzilor Pitar Moș, pictor Verona, Icoanei și în spațiul Grădinii Icoanei ca atare. *Pană Băbeanu* locuia în casa

---

Vopsea, în mahalaua *Amzei* (*Biserica Albă*). În aceeași curte locuia *Vasilache Cuțarida* (20), având la dispoziție un țigan bucătar. Amândoi erau chiriașii unui Neculai „herar”. La fel apare *Tudorache Arion* (40), la nr. 282, locuind cu o familie de chiriași țigani lăutari. Dacă nu e o coincidență de nume, familia se regăsește în mahalaua *Amzei* și mai ales în cea a *Popii Dârvași* din Vopseaua Roșie (nr. 202).

⁴ Mai apar aici: pităreasa Nița, pităreasa Sanda, vistiernicul Alecu, Măriuța Căpităneasa, stolnicul Stenciu, care-și spune „boier”.

existentă și azi în strada Icoanei nr. 14. Alături, biserica Icoanei (fostă Ceauș David) e o rectitorire a familiei sale, cum o atestă și pomelnicul lăcașului.

Mahalaua Precupeții Vechi

Zinca polcovniceasa, cu doi copii slujbași logofeți. Personal: o bucătăreasă (nr. 1562, șase persoane); paharnicul *Costache Mardagiu* (50/40), având patru țigani slugi (nr. 1699, 6 persoane); *Zinca Dârzeanca* (25), văduvă. (Nr. 1715, o persoană).

Mahalaua Visarion

Pitar *Ioniță Cireșanu* (43/29), cu un copil; personal: un vizitiu și trei țigani. (Nr. 1827, 7 persoane).

Anghelina șetrăreasa (52), văduvă, grecoaică cu trei copii. Fără slugi. (Nr. 1855, 4 persoane).

Țița clinceanca (50), văduvă; locuia în curte cu familia logofătului Nicolae (nr. 1886, 4 persoane). La 1829, un Radu Clinceanu stolnic, de 58 ani, locuia în aceeași Vopsea, mahalaua *Boteanu* nr. 721⁵.

Mahalaua Amzei

Clucer *Răducanu Cornescu* (70/30). Personalul casei: fecior, slujnică, vizitiu, șapte țigani. La 1829, familia Cornescu era atestată ca locuind în mahalaua bisericii *Dintr-o zi*. (Nr. 1901, 16 persoane).

Căminarul *Pavel* (60/40), „boier”, cu un copil. Personalul casei: o slujnică, doi feciori, rânđași, țigani. La 1829, figurează un Pavel (Petrescu), de 47 de ani, căminar, fiu al popii Dumitru, în aceeași mahala, cu case, moșie, o vie și o prăvălie. (Nr. 1905, 9 persoane).

Paharnicul *Iordache Anagnoste*, „boier grec” (60/55). Personalul casei: vizitiu, doi feciori, bucătar, nouă țigani minori, nouă țigănci văduve. În 1829, era serdar și apare în aceeași mahala (Nr. 1909, 20 persoane).

Ralița Romanitoaia (60), grecoaică „fată”. Locuia în aceeași curte cu *Manolache Zefcari* (27), pitar holtei. Personal de serviciu: sofragiu, vizitiu, opt țigani. În curte mai locuiau opt copii de cutie. În aceeași Vopsea locuia, la 1829, Grigore Romaniti, vornic al patrulea. Apoi, în aceeași Vopsea, dar în mahalaua

⁵ Mai trebuie amintit aici, deși nu are încă un rang boieresc, *Costache Bălăceanu*, porucic la Ostafcă, (31/21), cu trei copii. Personalul casei: o doică, o slugă, opt țigani – din care unul meșter cobzar. (Nr. 1716, 17 persoane).

bisericii *Enei*, locuia, la 1829, în case proprii, Costache Zefcari, cămăraș. (Nr. 1910, 21 persoane).

Pitar *Costache Elefterescu* (38/24). Personalul casei: o slujnică, bucătar, vizitiu, patru ȣigani. Alți locatari: un dascăl la biserică, doi preoți cu câte trei copii, o slugă. (Nr. 1912, 22 persoane).

Paharnic *Iordache Crețeanu* (30), holtei, cu sora lui văduvă. Personalul casei: vâtaf de curte, jupâneasă, fecior, vizitiu, patru ȣigani. La 1829, în aceeași mahala locuia serdarul Zamfirache Crețeanu, fiul paharnicului Ioan, cu moșie în județul Vlașca. (Nr. 1914, 11 persoane).

Postelnicul *Ianache Gugeanu* (60/35), „boier”. (Nr. 1923, 2 persoane).

Pitar *Dumitrache Cotraș* (35/25), „boier”, cu cinci copii. Personalul casei: doică și două ȣigănci. (Nr. 1925, 10 persoane).

Paharnic *Zamfirache Greceanu* (50/29), cu trei copii. Personalul casei: patru slugi, bucătar, vizitiu, ȣigani. La 1829, familia era atestată în aceeași mahala (nr. 441) prin Mihai serdar și Hristache serdar, și în Vopseaua Albastră, mahalaua *Sf. Ecaterina*, prin Ioan, clucer de arie. (Nr. 1933, 17 persoane).

Paharnic *Costache Petrescu* (55/40), cu doi copii. Personalul casei: vizitiu, fecior, ȣigănci. La 1829, era sluger, fiu al serdarului Ianache, locuia în aceeași mahala la nr. 574 (Nr. 1940, 10 persoane).

Clucer *Grigore Obedeanu* (50/30), cu doi copii. Personalul casei: vâtaf de curte, vizitiu, două slujnice, doi rândași, 18 ȣigănci. La 1829, avea 14 prăvălii, două moșii, patru vii și 12 ȣigani. (Nr. 1942, 29 persoane).

Marghioala Papazoaica (65), văduvă cu doi copii. Personal: doi ȣigani. Poate era rudă cu medelnicerul Ianache Papazoglu, locuind în aceeași Vopsea și care declara: „am fost bogat și din întâmplare sunt sărac”. (Nr. 1943, 5 persoane).

Safta Bălăceanca, păhărniceasă (70), văduvă. Locuia în curte cu două ȣigănci văduve, o familie de patru ȣigani, o familie de caretaș neamț supus K.K. și două calfe. Nu poate fi legată de familia omonimă locuind în Vopseaua Verde, pe Podul lui Șerban Vodă. (Nr. 1945, 19 persoane).

Manda Costescu (60), văduvă și paharnicul *Costache Costescu* (25). Personalul casei: două slugi, vizitiu, șase ȣigani. (Nr. 1946, 11 persoane).

Principele *Costache Ghica* (39/27), cu trei copii. Personalul casei: doi vizitii, o jupâneasă nemțoaică, țigani, bucătari, rândași. (Nr. 1947, 25 persoane).

Barbu Știrbei (38/28), cu șapte copii. Locuia în curte cu polcovnicul Baldovin. Personalul casei: doi vizitii, doi arnăuți, din care unul, Vanghele Naum, chelar, trei feciori, două madame franțuzoaice (madame Dumel și madame Pauline), două nemțoaice, o rusoaică, sacagii, bucătari, muncitori, spălătoreasă unguroaică, țigani. În 1829, locuia în aceeași Vopsea, era mare clucer și declara că are moșii și „lucruri nemișcătoare”. (Nr. 1948, 41 persoane).

Pitarul *Nicolae Slătineanu* (42/24), cu doi copii. Personalul casei: o doică, vizitii, țigani. (Nr. 1956, 14 persoane).

Vornicul *Scarlat Grădișteanu* (75), văduv cu trei copii. Personal: vizitiu, o pereche de slugi sârbești, țigani. În 1829, era vornic al treilea și locuia pe podul Mogoșoaiei la nr. 599. În apropiere, la nr. 612, locuia tot atunci, cu chirie, Șerban, de 44 de ani, care declara că „nu are nimic”, ca avere, iar în vecinătate, la nr. 616, marele clucer Grigore „nu s-au supus să iscălească” declarația de recenzare. (Nr. 1958, 26 persoane).

Serdar *Matache Clucerescu* (50/38), cu doi copii. Personalul casei: două slugi, două slujnice, bucătar, țigani. La 1829, ca fiu al clucerului Vasile, era trecut ca având o moșie, șapte prăvălii și o vie. (Nr. 1960, 14 persoane).

Sultana Băbeanu, „cucoană” (28), văduvă cu un copil. Personalul casei: două slugi și șapte țigani. Figurează și în curtea următoare, doar cu copilul, și având 25 de ani. Pentru această familie vezi supra, mahalaua *Popa Ivașcu*. (Nr. 1962 și 1963, 11 și, respectiv, 2 persoane).

Mahalaua Popa Cosma

Sultana Zefcăroaia, „cocoană” (70), văduvă. Personalul casei: două slujnice, o slugă, un vizitiu, un țigan. În curte mai locuia un negustor cârciumar cu ucenicul său. Pentru familie, vezi și supra, mahalaua *Amzei*, în curtea Ralișii Romanitoaia. (Nr. 1970, 21 persoane).

Șetrăreasa *Catinca* (40), văduvă cu patru copii. Personalul casei: o doică, o țigancă. În curte mai locuiau familia logofătului Spătescu, un negustor cârciumar și un bucătar ungurean. (Nr. 1974, 13 persoane).

Clucerul *Grigore Cantacuzino* (38/26), cu trei copii. Personalul casei: vătăf de curte (Tudorache Stoicescu), bucătari, grădinari ungureni, vătăfi, vizitiu, țigănci. În curte locuia și Smaranda Crețulescu, văduvă. La 1829, era comis, locuia în mahalaua *Bisericii Albe*, cu chirie, și avea cinci moșii, doi munți, vie, țigani de lae și de vatră. (Nr. 1975, 20 persoane).

Pitar *Alecu Petrescu* (45/40), cu trei copii. Personalul casei: o slugă, un vizitiu, țigani. La 1829, un Costache Petrescu locuia în mahalaua Amzei la nr. 574, având o casă în proprietate. (Nr. 1977, 11 persoane).

Alecu Baruț, „boier” (40/30), cu cinci copii. Personalul casei: o slugă, un vizitiu, țigani. (Nr. 1980, 12 persoane).

Zinca Văcăreasca (60), văduvă. Personalul casei: două slugi, doi feciori, o slujnică, chelar, vizitiu, bucătar, rândaș, țigani. (Nr. 1981, 27 persoane).

Alexeev, „boier muscal”, sudit K.K. (50/40). Personalul casei: bucătar, țigani. (Nr. 1982, cinci persoane).

Aristița Grădișteanu (40), grecoaică văduvă. Personalul casei: arnăut, bucătar, vizitiu, țigani. (Nr. 1986, 11 persoane).

Serdar *Costache Cârlova* (30), holtei. Personalul casei: o slugă, vizitiu, doi rândași (sârb și ungurean). (Nr. 1988, 8 persoane).

Vornic *Alecu Crețulescu* (80/60). Locuiește cu maiorul *Costache Crețulescu* (30). Personalul casei: sofragiu italian (sudit francez), rândaș, bucătar, 11 țigani, șase copii de cutie. La 1829, un omonim locuia în aceeași mahala (avea 52 de ani), în case proprii și era vornic de poliție. (Nr. 1992, 28 persoane).

Clucer *Costache Burchi* (50/28), cu patru copii. Locuiește în cea mai populată curte a Vopselei cu: vizitii, bucătar, țigan croitor meșter (sudit K.K.), tâmplar prusian, curelar, croitor sudit prusian, o slujnică. La 1829, în mahalaua *Tabacu* – învecinată cu *Popa Cosma* – locuia stolnicul C.C. la nr. 373 și era ispravnic în județul Saac. (Nr. 1993, 47 persoane).

Vornic *Iordache Goleescu* (80/40). Locuiește cu *Radu Goleescu*, maior (30), holtei, și *Gheorghe Goleescu*, iuncher (20). Personalul casei nu poate fi delimitat de restul locatarilor curții: meșteri nemți, tâmplari sudiți englezi, prusieni, țigani, slugi, vizitii. În 1829, familia locuia pe Podul Mogoșoaiei, la nr. 367 (Iordache Goleescu, de 53 de ani). (Nr. 1996, 40 persoane).

Țița Văcăreasca (65), văduvă. Locuia cu fiul ei, Barbu Catargiu, procuror (30). Personalul casei: vătăf de curte (Vasile Botezat), bucătar (sudit K.K.), zugrav, logofăt, slujnică, slugi, ȡigani. (Nr. 1998, 19 persoane). Reapare sub numele de *Țița Catargioaica* (55) la nr. 2002.

Grigore Moscu pitar (30/20). Personalul casei: vizitiu, bucătar, slugi. În curte mai locuiesc „cocoana” Uța (60) și negustorul armean Mogărdici Dodămogl; apoi o văduvă armeană, un băcan sârb cu un ucenic. Curtea nu are ȡigani. (Nr. 2001, 21 persoane).

Aga Alecu Bellu (45), văduv cu patru copii. Personalul casei: dascăl de greacă (Dumitru, sudit elinesc), dascăl de franceză („mosiu Jean, sudit galicesc”), dascăl german (Lozet), vătăf de curte (Gheorghe Merișanu), trei arnăuți, sofragiu, trei slugi, rândași, ȡigani. (Nr. 2002, 21 persoane).

Marele logofăt *Alexandru Filipescu* (60), holtei. Locuia în curte cu Lucsandra Văcăreasca și „boierul pitar” grec Hristodor. Personalul casei: vătăf de curte (Mihai Mișu), vizitiu, șase slujnice, slugi (între care „căpitanul Matei”), grădinari, arnăuți, rândași. La 1829, era trecut ca având 53 de ani, locuia pe Podul Mogoșoaiei, în case proprii, la nr. 395. (Nr. 2003, 27 persoane).

Iancu Crețulescu (25), holtei. Locuia cu fratele său *Costache* (22) și două surori. Personalul casei: o nemțoaică.(Filara), două slugi, ȡigani. La 1829, locuia în aceeași mahala Alexandru Crețulescu, de 52 de ani, vornic de poliție. (Nr. 2004, 15 persoane).

Elena Drugăneasca (60), văduvă. Personalul casei: o slugă, doi vizitii, un ȡigan. (Nr. 2034, 5 persoane).

Vornicul *Filip Lenș* (50/40), cu fiii *Costache* (26), *Sultana* (16), *Alecu* (25), *Iancu* (23), *Nicolae* (20), *Iorgu* (18), *Mitică* (13). Personalul casei: vătăf neamț (domnul Giosu), doi vizitii, trei slugi, ȡigani. La nr. 2046 se afa ȡigănia lui Filip Lenș. La 1829, un omonim locuia în aceeași mahala, pe Podul Mogoșoaiei la nr. 376, și era postelnic (de 52 de ani). (Nr. 2037, 24 persoane).

Vorniceasa *Anica Floreasca* (80), văduvă. Personalul casei: o slujnică, un vizitiu, ȡigani. Se pare că în această curte locuise, la 1829, vornicul Ioan Florescu și fiul său, comisul Alecu. (Nr. 2039, 10 persoane).

Paharnicul *Ianache Faca* (32), fără soție. Personalul casei: vătaf de curte, o slujnică, rândaș, vizitiu, slugi. (Nr. 2043, 6 persoane).

Paharnicul *Manolache Faca* (35), văduv. În aceeași Vopsea locuia, la 1829, *Costache comis* (mahalaua Visarion nr. 383) și era „dus deputat înaintea oștirilor”.

Elena Filipeasca (50), văduvă. Locuia în curte cu familia lui *Neagu Vrăbiescu* logofăt (50/40) și avea o slujnică și doi vizitii. La 1829, vornicul *Grigore Filipescu* locuia pe Podul Mogoșoaiei la nr. 414; la fel, logofătul de Țara de Sus *Alexandru* (53) locuia la nr. 395. Apoi vornicul de Țara de Jos *Gheorghe* (47) la nr. 410 – toți în casele lor. Întreaga familie *Filipescu* locuia în spațiul ocupat azi de clădirea Academiei Române.

Alec Coandă, fecior de boier (33/23), cu doi copii. Personalul casei: o văduvă, o ȝigancă. (Nr. 2053, 6 persoane).

Mahalaua Sf. Vasile

Păhărniceasa *Uța* (25), văduvă. Personalul casei: o slugă, cinci ȝigani. (Nr. 2066, 8 persoane).

Aga Grigore Filipescu (50). Personalul casei: vătaf de curte (Nițu Piteșteanu), un boier „conțepist”, *Anastase Lăzărescu*, arnăut, doi vizitii, o slugă, bucătar, slujnică, ȝigani. La 1829 era trecut ca având 47 de ani și locuind la nr. 595 pe Podul Mogoșoaiei. (Nr. 2067, 22 persoane).

Miltiad Săulescu „boier” (32), holtei. Personalul casei: bucătar, văduve, ȝigani. Un *Preda S.* (42), stolnic, locuia, la 1829, în mahalaua Sf. Apostoli nr. 1884, Vopseaua Verde și era secretar de divan. (Nr. 2071, 8 persoane).

Clucereasa *Anica Filipeasca* (40), văduvă. Personalul casei: două slujnice, vizitiu, rândași, slugi, ȝigani. (Nr. 2073, 10 persoane).

Căminarul *Toma Baltac* (55), holtei. Personalul casei: un vizitiu, două slugi. La 1829, un omonim (60), căminar, fiul lui *Dimitrache*, locuia în aceeași Vopsea la nr. 276. (Nr. 2074, 4 persoane).

Stolnicul *Nicolae Urlățeanu* (40/30). Personalul casei: o slugă, vizitiu, ȝigani. La 1829, un omonim de 46 de ani era trecut în aceeași mahala la nr. 273. (Nr. 2076, 11 persoane).

Vistihereasa *Smaranda* (40), văduvă cu cinci copii. Personalul casei: o țigancă. (Nr. 2081, 7 persoane).

Pitarul *Barbu Piersiceanu*, „boier vătaf”, locuia într-o curte a cărei titulară era o nemțoaică văduvă. Tot acolo, o calfă rotar și o familie de țigani. Apare și la nr. 2136, într-o curte de șase persoane, cu *Iancu*, boier (18), *Naie*, boier (22), având ca personal o slujnică, un bucătar și un țigan. (Nr. 2085, 9 persoane). Vezi și mai jos.

Ioan Movilă, „boier” (28/22), cu doi copii. Personalul casei: bucătar, vizitiu, țigani. (Nr. 2130, 13 persoane).

Paharnicul *Dincă Olănescu* (55/35). Locuia în curte cu „boierul procuror” *Pană Olănescu* (21), holtei. Personalul casei: vătaf de curte, slujnică, vizitiu, slugă, șapte țigani. La 1829, D. O. era tot paharnic și locuia în aceeași mahala la nr. 269. (Nr. 2179, 17 persoane).

Ioan Găleşescu „boier” (45/20), cu trei copii. Personalul casei: o slujnică și doi țigani. (Nr. 2181, 9 persoane).

Clucereasa *Anica*, văduvă cu șase copii. Personalul casei: o slujnică, vizitiu, bucătar, 11 țigani. (Nr. 2184, 23 persoane).

Paharnicul *Dimitrie Piersiceanu* (55/25), cu doi copii. Personalul casei: o muscăloaică slugă, zece țigani. La 1829, e trecut pitar (50), locuind în aceeași mahala, nr. 266. Pentru a treia oară este trecut *Alecu Piersiceanu* (vezi mai sus). (Nr. 2185, 17 persoane).

Căminarul *Ioan Oteteleşanu* (45/27). Personalul casei: vătaf de curte, două slugi, vizitiu, patru rânđași ungureni, bucătar neamț, țigani. (Nr. 2187, 24 persoane).

Aga *Ioan Filipescu* (55), văduv. Locuiește cu *Costache*, fiu (22), procuror. Personalul casei: dascăl grecesc, vătaf în curte, doi sofragii, vizitiu, fată, croitor, bucătar, jimblar, țigani. (Nr. 2189, 33 persoane).

Paharnicul *Matei Colceag* (40/30), cu patru copii. Personalul casei: vizitiu, „stolnic”, țigani. (Nr. 2201, 19 persoane).

Mahalaua Sf. Voievozi

Dumitru, „boier” (65/60). Locuia în curte cu o familie de vieri. (Nr. 2310, 4 persoane).

Serdarul *Dumitrache Sorescu* (37), fără soție. Locuia în curte cu trei cupluri de țigani (pânzar, croitor, chelar). (Nr. 2427, 7 persoane).

Pitarul *Matache Coandă* (36/20). Personalul casei: madama Luiza, nemțoaică, bucătăreasă, vizitiu, trei țigani. (Nr. 2429, 11 persoane).

Manolache Florescu, vel agă, șeful poliției (46/35), cu cinci copii (Elena, Alexandru, Polixenia, Marghioala, Jujuca). Personalul casei: două slugi, chelăreasă, arnăut, o slugă grec, 12 țigani. La 1829, era tot agă și locuia în aceeași Vopsea, la nr. 594. (Nr. 2430, 25 persoane).

Pitar *Nicolache Borănescu* (30). Avea două slujnice. (nr. 2435, 3 persoane).

Catinca Lipăneasca (36), văduvă cu un copil. Personalul casei: o slugă, șase țigani. (Nr. 2436, 9 persoane).

Iordache Slătineanu comis (36/36), cu doi copii. Personalul casei: două dădace, vătaf de curte, fecior, patru țigani. (Nr. 4238, 14 persoane).

Alecu Palada „boier” (40/35), cu cinci copii. Personalul casei: o bucătăreasă și o slugă. (Nr. 2439, 9 persoane). La 1829, era un sluger Alecu Paladi (57) care declara: „tată n-am pomenit”. Locuia în aceeași Vopsea, mahalaua Bradului, nr. 2382.

Paharnicul *Alecu* (70/40), cu un copil. Personalul casei: o slujnică și opt țigani. (Nr. 2441, 12 persoane).

Paharnicul *Costache Niculescu* (35/20), cu o slugă și 13 țigani. (Nr. 2445, 16 persoane).

Sluger *Iancu Ralet* (37), holtei. Personalul casei: vătaf de curte, trei slugi, 13 țigani. Din familia Ralet, la 1829, sunt atestați Dimitrie (42), în aceeași Vopsea, mahalaua bisericii Enei nr. 723; era logofăt al Țării de Jos; Constantin, agă, în aceeași mahala la nr. 2416. În fine, Ioan, de 66 de ani, mare clucer, locuia în mahalaua bisericii Albe la nr. 671. (Nr. 2447, 18 persoane).

Clucerul *Dimitrie Topliceanu* (40), holtei. Locuia în curte cu Elena Vieroșanca (50), văduvă cu patru copii. El avea o slugă, un vizitiu și șapte țigani; ea avea patru slugi. (Nr. 2448, 19 persoane).

Stolnicul *Pană Buescu* (40). Locuia cu cele două surori văduve, Tinca și Lusandra. Personalul casei: o slujnică, un vizitiu, o bucătăreasă, doi țigani. (Nr. 2449, 8 persoane).

Din rândul categoriilor sociale evocate mai sus se recrutează *slujbașii* (un procent notabil reprezentându-l *militarii*), ca și cei ocupând profesii *liberale*. Din cei 276 de slujbași, 248 sunt români, 8 sârbi, 11 greci, 2 ruși, 2 nemți, 2 arnăuți, un armean și un francez. Dacă slujba în sine nu e totdeauna explicită, putând da loc la interpretări, două elemente ni s-au părut semnificative pentru această categorie: personalul subordonat de care dispun și numele pe care îl poartă. Între cel simplu, de botez, al meșteșugarilor și negustorilor, slujbașii își asumă un titlu de onorabilitate prin crearea, foarte adesea, de nume de familie. Multe reapar ulterior în viața publică și în presa vremii. Cei 276 de slujbași ai Vopselei se pot grupa astfel:

aghiotânți, 1 (Nicolae Grecianu)

ajutori de procuror, 1 (Alec Slătineanu)

amploriați subocârmuitori, 1 (Iancu Stăncescu)

armași, 2

aprozi, 3

arnăuți, 6 (între care un „boiernaș” Gheorghe Scopos; altul cu slugi)

călărași, 5 (unul rus, Dobre Călărașu)

căpitani, 2 (Dumitrache, Dumitrache Ciocârdia)

căpitani de barieră, 2 (unul grec)

căpitani de poștă, 1

căprari, 1 (neamț)

ceauși de poștă, 3

cinovnici, 5 (din care Matache Stegărescu cu slugi, vizitiu și bucatareasa; Iordache Dârzeanu și Nicolae Băbeanu)

conțepiști, 2 (Alec Dimitrescu, Anastase Lăzărescu)

curieri, 4

dorobanți, 14 (unul sârb)

epistați, 7 (din care postelnicu Chiriac, grec, și Costache Bălănescu)

grefieri la poștă, 3 (Ioniță Bădulescu, pitarul Nicolae Nistor și Ioan Negoescu)

hatman, 1 (Ion Vlădoianu)

ipocomisari, 4 (din care Dumitru Nedelea și Iordache Iordănescu)

isprăvnicea, 1

- iuzbașă*, 1
- judecători*, 1 (Alexandru Izvoranu)
- lipcani*, 3
- logofeți*, 51 (dintre care unul sudit englez, altul cu slugi; unul la Agie, Gheorghe Bălțeanu, „glavnii logofăt cinovnic”; Petre Băbeanu, logofăt de treaptă; Ioan Teodori; Costache Drăgoescu)
- logofeți de poștă*, 3
- lucrători la Vistierie*, 2 (între care Petre Arion)
- maiori*, 3 (Ion Voinescu II, Radu Golescu, Costache Crețulescu)
- militari*, 1
- odăiași*, 1
- ofițeri*, 1 (Petre Daniel)
- pârcălabi*, 1
- polcovnici*, 7 (Ilie Năvrăpel, Engel, Ion Matraca, Nicolae Dimancea)
- porucici*, 4 (Dimitrie Macedonski, Costache Bălăceanu, Costache Cătuneanu)
- postelnicea*, 2
- procurori*, 3 (Barbu Catargi, Costache Filipescu, Pană Olănescu)
- revizori de poștă*, 1 (pitarul Meescu, boier)
- scriitori*, 16 (din care: Vasile Doxescu, grec, Iordache Mardagiu, Pantazi Popescu, Alecu Rădulescu, Gheorghe Mogoșanu, Iancu Cuțarida, conțepistul Costache, logofătul Nicolae Borănescu, conțepistul Arsenie, Iancu Cănciunescu, Dincă Merișescu, Alecu Corlătescu, logofătul Zaharia)
- secretari*, 1 (Carson /sic!/ francez)
- „slujbași”*, 13 (din care: Ghiță Biilcescu, Tudorache Gărdescu, Constantin Râmnicănu, căpitanul Marin, unul la Carvasara, căpitanul Costache, Pitaru Ioniță)
- subcomisari*, 1
- vameși*, 2 (între care polcovnicul Matache Basarabescu)
- vătafi de aprozi*, 4 (între ei, Costache Urlățeanu)
- vătafi de Divan*, 1 (Biță tistu)
- vătafi de curte*, 2 (Dumitrache are slugi și țișani)
- vătafi de pension*, 1 (Petre Bucedici, rus)
- vătășei*, 68
- vistieri*, 3 (toți au slugi)
- zapcii*, 3 (polcovnicul Rasti, Panait Pârșcoveanu)
- zeciuitori*, 1 armean.

Iată profesiunile libere:

arendăși, 38, în majoritate greci și armeni (unul sudit englez). Între ei: Ghiță Balabun, Ghiță Sterian, Franz Writting, Ceauș Manolache
avocați, 5 (Ioniță, Grigore Ioan, Grecescu, Hagi Vasile, Nicolae Orășanu)
bancheri, 1 armean
dascăli de copii, 1 (Constantin grecul)
doctori, 2 (Filip neamțul, Adolf Pregli, italian supus K.K.)
moșieri, 5 (negustor moșier, arendaș moșier)
profesori, 4 (Dumitru, grec; Lozet, neamț; Slaf, neamț; Jean, francez)
zugravi de biserici, 1 (Matei).

În serviciul categoriilor înșirate până acum se află un număr de 1358 de slugi, declarate ca atare. Evident și aici trebuie ținut seama de înțelesul pe care l-a dat acestui cuvânt recenzentul respectiv. În casele boierilor, negustorilor, slujbașilor apare următorul personal de serviciu: vâtaf de curte, bucătăreasă, fată în casă, doică, vizitiu, fecior, rob, slujnică, ciocoi, spălătoreasă, rândaș la grajd, arnăut, argat, „nevastă în casă”, fată, cusătoreasă, sofragiu, jupâneasă, madamă, grădinar, chelar, logofăt, jimblar, croitor. Iată distribuția lor:

I	90	X	7
II	209	XI	12
III	75	XII	2
IV	31	XIII	21
V	83	XIV	234
VI	9	XV	219
VII	46	XVI	186
VIII	7	XVII	2
IX	9	XVIII	116

Ultimul segment din populația Vopselei Galbene îl formează cei cu statut neprecizat, fiind simple nume. Așa apar: Ioan Gramatica, Vasile Ghegherca, Hagi Ioan, Mihalache Chefalo, un bulucbaș, Gheorghe sin Dima, Tănase sin Drăghici, Costache Popescu, Iancu Polizu ș.a. Recenzentul mahalalei *Sf. Vasile* îi identifică astfel pe cei neprecizați: Moș Grigore de 100 de ani, căsătorit cu o babă de 80 de ani; moș Zamfir (70/40), cu un copil de 15 ani; baba Catrina de 105 ani; un grec, domnul Filipel, o unguroaică, un muscal, un sârb bulibașă, Anica de 80 de ani, un grec, doi români, o țigancă. Mahalalele *Armeni* și *Olari*, *Popa Petre*,

Precupeții Noi și *Cișmelii* nu au asemenea locuitori. În întreaga Vopsea numărul lor se ridică la 90.

Populația de 11555 de suflete a Vopselei Galbene, locuind în 2449 de curți, este, în cea mai mare parte, proprietară. Chiriașii (capi de familie) sunt 144. În mahalalele *Precupeții Vechi*, *Precupeții Noi*, *Visarion*, *Amzei*, *Popa Cosma*, *Sf. Vasile*, *Cișmelii* și *Sf. Voievozi* nu există chiriași.

Din punct de vedere al suditenței acest lot de populație bucureșteană se distribuie astfel:

		Ruși	Sârbi	Prusieni	K.K.	Francezi	Greci	Englezi
I	11	2	1	4	3	1	-	-
II	5	-	-	1	3	-	1	-
III	3	-	-	-	2	-	-	1
IV	13	-	-	-	8	-	-	3
V	45	-	-	4	31	1	-	2
VI	15	3	-	-	11	-	1	-
VII	25	10	1	-	10	-	4	-
VIII	8	5	-	-	3	-	-	-
IX	7	4	-	-	2	-	1	-
X	-							
XI	-							
XII	8	-	-	-	8	-	-	-
XIII	10	-	-	-	5	-	5	-
XIV	20	4	-	-	8	3	4	1
XV	40	1	-	6	25	1	5	2
XVI	23	-	-	-	18	-	5	-
XVII	4	-	-	-	4	-	-	-
XVIII	6	-	-	-	4	-	2	-
	223	29	2	15	145	6	28	9

Intrând în detaliile acestei apartenențe, iată îndeletnicirile, cu suditența respectivă:

ruși: vâtaf, tinichigiu evreu, bogasieri și lipscani armeni, arendași armeni, negustor grec, cârciumar rus, slugă bucătar grec, muncitor, calfă croitor, droșcari, vizitii, zidar rus, cizmar rus, „rusoaică la boieri”, cafegiu rus, cârciumar grec, boier rus;

sârbi: ciocoi la boier, droșcar;

prusieni: curelar neamț, tinichigii evrei, fierar țigan, căruțaș ungurean, cârciumar-croitor-bogasier-tutungiu-cirezar-tâmplari nemți;

K.K.: ucenici evrei, bucătari, slugi unguri, caretaș, fierar, lemnar, fierestegiu ungur, brașovean, crevetar sârb, fierari țigani, ibrișingiu armean, arendaș

armean, opt zarafi armeni, 4 bogasieri armeni, 3 tutungii armeni, 3 cafegii armeni, 3 lipscani armeni, pantofar armean, brutar armean, inginer neamț, slugă neamț, cojocar sârb, tinichigiu evreu, zidar, mămular, pescar, cârciumari, droșcar ungur, tâmplari nemți, cirezar armean, arnăut, țigani potcovari, droșcari ruși, zidari, tâmplari, dulgheri, cizmari, scrobar, găitânar, grădinar, doctor italian, șindrilar ungur, nemțoaică la boieri, spălătoreasă la boieri, cârciumar ungur, caretaș neamț, boier rus, rândaș ungur, vâtaf de curte evreu, bucătar, curelar țigan, profesor neamț, pantofar ungurean, fecior neamț, franzelar neamț, giuvaergiu, grădinar neamț;

francezi: calfă, secretar, „văduvă la boieri”, pantofar, profesor;

greci: „grec”, cârciumar, negustor „pafară”, lipier, arendaș, cherestegiu, zidar grec, pânzar grec, pânzar evreu, arendaș grec, văduvă grecoaică, negustori băcani, rachieri;

englezi: arendaș grec, logofeți, zaraf armean, tinichigiu evreu, cafegiu grec, tâmplari nemți.

Recensământul din 1838 cuprinde două rubrici care dau informații despre starea sanitară a populației. Prima privește vaccinarea antivariolică și a fost percepută de aproape toți cinovnicii ca referindu-se la copii. Cum probabil chiar ei erau persoanele îndatorate a veghea la vaccinarea atentă a acestora, faptul e consemnat automat în dreptul fiecărui locatar al unei curți ce nu depășește vârsta de șase ani. Singurul funcționar care a avut în vedere și vaccinarea pentru adulți a fost cel care a completat catagrafia mahalalei *Sf. Vasile*. Mai diversă și de mare expresivitate, fără însă a putea sluji de reper riguros în ceea ce privește starea de sănătate a populației, este rubrica despre boli. Caracterul subiectiv al descrierii, simptomatologia, motivația fac imposibilă gruparea maladiilor în vreun fel. Nici măcar legând-o de meseria pacientului n-o putem cataloga drept boală profesională. Completarea acestei rubrici rămâne însă elocventă, pe de o parte, pentru conștiinciozitatea recenzențului și, pe de alta, pentru teama locuitorului de a ascunde un beteșug. De observat că există o stare mărturisită de sănătate direct proporțională cu locul pe scara socială. Cu cât locatarul e de condiție mai umilă, cu atât boala e declarată mai fâțiș⁶. La cei 11555 bucureșteni sunt atestate, după propriile declarații, următoarele boli: „neputincios” (vizitiu); „beteag de picere” (țigan fără meserie); „boșorog din întâmplare” (cârciumar); „trânji” (sticlar evreu); „rănit la mână din bătaie” și „durere la picere din întâmplare” (vâtaf rus de pension); „damblagiu din întâmplare” (fată de 17 ani de zidar); „îneacătură din întâmplare” (slujnică de staroste de negustori); „vătămat” (brutar); „beteag de nas” (Hagi Petre, neprecizat); „trânji” (tinichigiu evreu);

⁶ Mahalalele *Oțetari*, *Precupeții Vechi*, *Popa Cosma* și *Sf. Voievozi* nu rețin nici un bolnav și, firește, nu putem ști dacă toată populația e sănătoasă ori recenzențul a neglijat completarea rubricii „beteșug”.

epileptic (ucenic evreu); „stănoagă” (preoteasă); „epileptică” (sacagioaică); „șchiop de un picior” (măcelar); „neputincios” (giuvaergiu); „șchioapă din întâmplare” (văduvă); „bătrân” (negustor surecciu de 80 de ani); „bătrân neputincios” (cerșetor de 95 de ani); „surpat” (bogasier); „secat” (căpitanul Costache); „șchioapă” (văduvă); „boșorog” (croitor); „șchiop” (țigan fierar); „vătămătură” (văduvă); „damblagiu din întâmplare” (geambaș); „boșorog” (muncitor); „cocoșat din naștere, ertat” (neprecizat, 90 de ani); „spasmos din întâmplare” (geambaș); „ciung și șchiop din vărsat” (neprecizat); „nebun din naștere” (fiu de lipscan); „lipsită de minte” (muncitoare); „șchiop de vărsat” (cerșetor); „orbi din vărsat” (doi copii armeni); „boșorog”, „surpat” (doi muncitori de 80 și 60 de ani); „șchioapă” (soție de muncitor); „orb din ochi” (țigan de opt ani); „șchiop din naștere” (muncitor); „damblagiu” (bărbier); „ciung” (geambaș); „surpat” (neprecizat); „orb” (neprecizat); „chior” (copil de cutie); „beteag” (cârpaci); „șchiop” (precupeț); „mut” (trâmbițaș!); „mut” (precupeț!); „orb” (măcelar); „damblalie” (văduvă); „boșorog” (dascăl); „șchiop” (dulgher, cârciumar); „epileptic” (slugă); „stenos” (căminar); „beteag de picior” (vătaf de curte); „epilepticos” (zidar).

Ultimele informații privind populația Vopselei Galbene au în vedere numărul de animale pe care îl are fiecare locatar. Situația este următoarea:

<i>cai</i>	<i>bivoli</i>	<i>vaci</i>	<i>boi</i>	<i>porci</i>	<i>câini</i>
1079	73	245	444	193	1543

Suntem conștienți că discutarea unui singur segment al acestei catagrafii nu îngăduie concluzii valabile pentru întreaga țară. Demersul nostru a avut în vedere doar atragerea, încă o dată, a atenției asupra acestui inestimabil izvor ca și asupra nebănuitelor posibilități pe care le oferă în analiza structurii populației capitalei, și mai departe a țării, la mijlocul secolului trecut. O cercetare globală va permite răspunsul și la celelalte întrebări, până la 144, ce pot fi puse acestui recensământ. Dacă până acum asemenea statistică s-ar fi putut face doar meșteșugărește, pe viitor, prin computerizarea datelor, nu ne îndoim că rezultatele vor fi spectaculare. Faptul că registrele privind recensarea populației județului Dolj s-au distrus în timpul celui de al doilea război mondial nu afectează major concluziile acestei cercetări. Nici erorile de înregistrare – nu puține – nu modifică sensibil imaginea globală, încât prelucrarea celor zece metri liniari de arhivă ai Catagrafiei din 1838 se impune ca o datorie, orice întârziere constituind o restanță penibilă a istoriografiei noastre.